

Brusel 25. května 2022
(OR. fr)

9523/22

SOC 315
EMPL 210
ANTIDISCRIM 52
EDUC 194
SAN 319
ECOFIN 509
GENDER 70
JAI 759
COMPET 407
DIGIT 106

POZNÁMKA

Odesílatel:	Předsednictví
Příjemce:	Výbor stálých zástupců / Rada
Předmět:	Zaměstnávání osob se zdravotním postižením – <i>politická rozprava</i>

Delegace naleznou v příloze poznámku předsednictví pro řízení rozpravy na výše uvedené téma, která se uskuteční v rámci zasedání Rady pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele (EPSCO) dne 16. června 2022.

Politická rozprava: Přístup osob se zdravotním postižením na trh práce

Informativní poznámka

Nějakou formu zdravotního postižení má podle odhadů pětina obyvatel EU (v současné době tedy téměř 87 milionů lidí). Evropská unie i všechny členské státy jsou smluvními stranami Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením. Pod vlivem této významné úmluvy, která pro EU vstoupila v platnost v lednu 2011, vzniklo postupně několik strategií, včetně evropské Strategie práv osob se zdravotním postižením na období 2021–2030, k níž dal podnět evropský pilíř sociálních práv¹.

Navzdory pokroku, jehož bylo v posledních desetiletích dosaženo, se osoby se zdravotním postižením stále potýkají při přístupu ke svým právům a při dosahování nezávislosti s mnoha překážkami. EU se zavázala, že v rámci nové evropské Strategie práv osob se zdravotním postižením na období 2021–2030 činnost ve prospěch těchto osob zintenzivní. Ministerská konference o zdravotním postižení, kterou uspořádalo francouzské předsednictví Rady Evropské unie 9. března 2022 v Paříži, poskytla příležitost k výměně názorů na otázky zlepšování přístupnosti a přístupu k právům a provádění evropské strategie na období 2021–2030.

¹ Zásada 17: Osoby se zdravotním postižením mají právo na podporu zaručující příjem, který jim zajistí důstojný život, na služby, které jim umožní účast na trhu práce a na životě společnosti, a na pracovní prostředí uzpůsobené jejich potřebám.

Prioritní osou politiky Unie týkající se osob se zdravotním postižením je **integrace a seberealizace těchto osob na trhu práce**. Směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, *kteřou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání*, zavedla koncept přiměřených opatření vyžadujících, aby zaměstnavatelé přizpůsobili pracoviště osobám se zdravotním postižením. Kromě toho článek 27 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením zakotvuje práva osob se zdravotním postižením v oblasti práce a zaměstnávání, včetně práva na možnost žít se prací svobodně zvolenou nebo přijatou na trhu práce a v pracovním prostředí, které je otevřené, inkluzivní a přístupné osobám se zdravotním postižením.

V roce 2022 Komise představí soubor opatření ke zlepšení vyhlídek osob se zdravotním postižením na trhu práce. Tento **balíček týkající se zaměstnanosti** je jednou ze stěžejních iniciativ Strategie práv osob se zdravotním postižením na období 2021–2030 a hlavní rysy tohoto projektu byly představeny na konferenci konané 9. března 2022. Má za cíl zlepšit vyhlídky těchto osob na trhu práce a pokrývá šest oblastí politiky, zejména prostřednictvím spolupráce s evropskou sítí veřejných služeb zaměstnanosti, sociálními partnery a organizacemi zastupujícími osoby se zdravotním postižením.

Tato opatření poskytnou nasměrování a budou podporovat vzájemné učení o posilování kapacit služeb zaměstnanosti a integračních služeb, propagaci perspektiv náboru prostřednictvím pozitivních činností a boje proti stereotypům, zajištění přiměřených opatření, zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a programů odborné rehabilitace v případě chronických nemocí nebo nehod, zkoumání kvalitních pracovních míst v chráněném zaměstnání a cesty na otevřený trh práce. Balíček podpoří členské státy při provádění příslušných hlavních směrů politik zaměstnanosti prostřednictvím evropského semestru.

Na vnitrostátní úrovni zavedlo několik členských států **právní povinnost a pobídky** na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Součástí iniciativ zaměřených na zaměstnavatele jsou povinné kvóty pro zaměstnávání osob se zdravotním postižením, vypracovávání ročních plánů v oblasti rozmanitosti s měřitelnými cíli a pravidelnými hodnoceními, finanční podpora na přiměřená opatření, daňové úlevy a další finanční pobídky, zejména pro malé a střední podniky, a podmínky účasti na veřejných zakázkách. K dalším iniciativám patří především vytváření pracovních míst na míru, zejména v oblasti sociální a solidární ekonomiky, náborové postupy a vhodná doprovodná opatření pro uchazeče o zaměstnání se zdravotním postižením.

Navzdory značnému pokroku však zaměstnanost osob se zdravotním postižením v EU zdaleka nedosahuje svého potenciálu. V roce 2021 bylo zaměstnáno pouze 50,8 % těchto osob oproti 75 % osob bez zdravotního postižení. 37,6 % osob se zdravotním postižením bylo ekonomicky neaktivních, zatímco u osob bez zdravotního postižení to bylo 17,6 %. Chudobou a sociálním vyloučením bylo ohroženo 28,4 % osob se zdravotním postižením oproti 17,8 % osob bez zdravotního postižení a pouze 29,4 % osob se zdravotním postižením mělo ukončené středoškolské vzdělání, zatímco u osob bez zdravotního postižení to bylo 43,8 %².

Vybudování inkluzivnějšího trhu práce přispěje k dosažení evropských cílů v oblasti zaměstnanosti do roku 2030 (cíl stanovený v Akčním plánu pro evropský pilíř sociálních práv, kterým je do roku 2030 dosáhnout 78% zaměstnanosti). V souvislosti s nedostatkem pracovních sil a s přetrvávající nerovnováhou v oblasti zaměstnanosti zůstává zvyšování účasti nedostatečně zastoupených skupin na trhu práce, jako jsou osoby se zdravotním postižením, důležitou hnací silou inkluzivního a udržitelného růstu a rovnosti.

² Zdroj: Eurostat

Účinnost politik zaměstnanosti pro tento segment veřejnosti souvisí s reflexí pojmu zdravotního postižení obsaženého v úmluvě OSN a vyžaduje nalezení rovnováhy mezi obecným právem a konkrétními opatřeními.

Příčinou **současné nízké míry zaměstnanosti** je řada faktorů, mezi něž patří zejména nerovnost v přístupu ke vzdělávání a odborné přípravě, předsudky o nižší produktivitě těchto osob, náklady (skutečné nebo vnímané) na přiměřená opatření, nedostatečné povědomí o možných přiměřených opatřeních, nedostatečné fungování útvarů lidských zdrojů v podnicích nebo nižší úroveň vzdělání osob se zdravotním postižením ve srovnání s obecnou populací a obtíže při nacházení osob se zdravotním postižením s požadovanými dovednostmi.

Zvyšování míry zaměstnanosti osob se zdravotním postižením a snižování rozdílů mezi nimi a osobami bez zdravotního postižení zůstává pro všechny členské státy výzvou a vyžaduje opatření na více úrovních, zejména rozvoj **přístupnosti a přiměřených opatření**, jež odpovídají individuálním potřebám, **získávání dovedností** osobami se zdravotním postižením, které odpovídají potřebám trhu, včetně dovedností souvisejících s ekologickou a digitální transformací, **investice** do služeb včasné intervence, které jsou k dispozici od raného dětství, inkluzivní a přístupné vzdělávací rámce a programy celoživotního učení a propojení mezi školním cyklem a začleněním do zaměstnání.

V této souvislosti se navrhuje zaměřit výměnu názorů na dva okruhy:

1 – Odstraňování překážek bránících zaměstnávání osob se zdravotním postižením a podpora jejich přijetí v pracovních kolektivech

Právní povinnosti a pobídky zaměřené na zaměstnavatele mají větší šanci dosáhnout svých cílů, jsou-li doprovázeny pozitivním pohledem oceňujícím přínos, kterým obecně rozmanitost a konkrétně zdravotní postižení přispívají k výkonnosti.

- Jak pracovat a koordinovat činnost se všemi zúčastněnými stranami, zejména se zaměstnavateli, pracovními kolektivy, sociálními partnery a službami zaměstnanosti a integračními službami, s cílem vyvracet mýty o „obrovských nákladech“ na přiměřená opatření, zvyšovat informovanost o těchto opatřeních a pomáhat podnikům při jejich zavádění?
- Jak můžeme spolupracovat na stanovení cílů pro snížení rozdílu v míře zaměstnanosti osob se zdravotním postižením a osob bez zdravotního postižení, jak je uvedeno v evropské Strategii práv osob se zdravotním postižením na období 2021–2030?

2 – Zajištění účinných opatření pro profesní začleňování osob se zdravotním postižením

Jsou-li nové technologie a digitalizace přístupné, mohou nabídnout nové příležitosti, jak lidem se zdravotním postižením pomoci zajistit zaměstnání po celý život, a to tím, že poskytnou digitální nástroje nezbytné pro nezávislý život těchto osob, ale také odstraní překážky bránící jejich odborné přípravě a zaměstnávání.

- Jaké doprovodné programy jsou v tomto ohledu zavedeny na vnitrostátní úrovni?
- Jak lze usnadnit přechod z chráněných dílen a chráněného vzdělávání na pracovní trh, na němž vládne konkurence, zejména prostřednictvím nových technologií?
- Jak může Unie členské státy v těchto oblastech podpořit?
